

Přehled

českého občanského práva

Karel Schelle a kol.

VÝSKUMNÝ ÚSTAV EKONOMICKÉHO A PRÁVNÍHO ZPRACOVÁNÍ
EVROPSKÉ EKONOMICKÉ A PRÁVNÍ AGENTURY a.s.

Publikace podává přehled o českém občanském právu. Kromě vysvětlení základních občanskoprávních pojmů se čtenáři seznámí se základy obligačního práva, práva dědického, práva autorského a samozřejmě s právy věcnými. Opomenuta nezůstala ani historie občanského práva a problematika sblížení českého občanského práva s právem EU.

Autoři:

- © **Doc. JUDr. Karel SCHELLE, CSc.** (kap. 1 – spoluautor, kap. 2 – spoluautor, vedoucí autorského kolektivu)
JUDr. Jana ČUHELOVÁ (kap. 1 – spoluautorka)
JUDr. Jan HEJDA, Ph.D., LL.M. (kap. 7)
JUDr. Radka MacGregor PELIKÁNOVÁ, Ph.D., LL.M., MBA (kap. 9)
JUDr. Stanislav SÁDOVSKÝ, Ph.D., LL.M., MSc. (kap. 6)
JUDr. Ilona SCHELLEOVÁ, Dr. (kap. 4 – spoluautorka, kap. 8)
JUDr. Karel SCHELLE, jr., LL.M. (kap. 1 – spoluautor, kap. 4 – spoluautor)
JUDr. Jaromír TAUCHEN, Ph.D., LL.M. Eur (kap. 2 – spoluautor)
JUDr. Jiří VEČEŘA, Ph.D., LL.M. Eur (kap. 3)
-

Recenzenti:

JUDr. et. PhDr. Ivo SVOBODA, Ph.D.
JUDr. et. RNDr. Vlastislav MAN

Grafická úprava: **PhDr. Jana VITOVSKÁ**

ISBN 978-80-970836-7-0

EAN 9788097083670

VÝCHODOEURÓPSKA AGENTÚRA PRE ROZVOJ n.o. Podhájska, SR
EASTERN EUROPEAN DEVELOPMENT AGENCY n.o. Podhájska, SR
Bratislava 2012

OBSAH

Kapitola 1.....	7
Obecná část	7
1 Pojem, předmět a metoda občanského práva	7
Kapitola 2.....	25
2 Vývoj občanského práva	25
2.1 Počátky vytváření základů moderního občanského práva	25
2.2 Kodifikace občanského práva za vlády Marie Terezie	26
2.3 Kodifikace občanského práva za vlády Josefa II.	29
2.4 Dokončení kodifikace občanského práva	30
2.5 Všeobecný občanský zákoník (ABGB)	33
2.6 Změny občanského práva v 19. století	34
2.7 Změny v občanském právu na počátku století	35
2.8 Pokus o novou kodifikaci občanského práva za první republiky	36
2.9 Občanské právo v Protektortu Čechy a Morava.....	37
2.10 Poválečné Československo a změny v oblasti občanského práva	40
2.11 Příprava nového občanského zákoníku	40
2.12 Občanský zákoník z roku 1950 (tzv. střední kodex).....	41
2.13 Občanský zákoník z roku 1964 (poslední občanskoprávní kodifikace).....	44
Kapitola 3.....	48
3 Občanské právo v kontextu práva EU.....	48
3.1 Oblasti europeizace občanského práva	48
3.1.1 Specifické právní obory pod vlivem europeizace soukromého práva.....	49
3.2 Právní prostředky europeizace občanského práva	50
3.2.1 Směrnice jako základní prostředek europeizace občanského práva	50
3.2.2 Role judikatury ESD a principů evropského práva.....	51
3.2.3 Odpovědnost za škodu v důsledku porušení práva Společenství.....	53
3.3 Právní úprava spotřebitelských smluv	54
3.3.1 Specifika právní úpravy spotřebitelských smluv	55
3.3.2 Modifikace principu autonomie vůle v oblasti spotřebitelských smluv	55
3.3.3 Jednotlivé druhy spotřebitelských smluv a jejich specifika	56
3.3.4 Nepřípustná ujednání spotřebitelských smluv	57
3.4 Odpovědnost výrobce za škodu způsobenou vadou výrobku.....	59
3.4.1 Předpoklady odpovědnosti výrobce za škodu	59
3.4.2 Možnosti zproštění se odpovědnosti	60
3.5 Europeizované smluvní typy občanského práva	60
3.5.1 Cestovní smlouva.....	61
3.5.1.1 Pojem zájezdu a povinné obsahové náležitosti smlouvy	61
3.5.1.2 Možnosti jednostranného zvýšení ceny zájezdu a odstoupení od smlouvy	62
3.5.1.3 Porušení povinností z cestovní smlouvy a jejich následky	62
3.5.2 Spotřebitelský úvěr.....	63
3.5.2.1 Pojem spotřebitelského úvěru a obsahové náležitosti smlouvy.....	64
Kapitola 4.....	65
4 Věcná práva	65
4.1 Vymezení základních pojmů	65
4.1.1 Vlastnictví	65
4.1.2 Držba	65

4.1.3	Věc	66
4.1.4	Nemovitost	66
4.1.5	Pozemek	66
4.1.6	Součástí	67
4.1.7	Příslušenství	67
4.1.8	Stavba	67
4.1.9	Budova	68
4.1.10	Byt	68
4.1.11	Příslušenství bytu	68
4.1.12	Nebytové prostory	68
4.1.13	Hranice nemovitostí	69
4.1.14	Evidence nemovitostí	69
4.1.15	Uživací práva	70
4.1.16	Vydržení	70
4.1.17	Stavba na cizím pozemku	70
4.1.18	Služebnosti	70
4.2	Spoluvlastnictví	71
4.3	Společné jmění manželů	71
4.4	Nabývání vlastnického práva	74
4.5	Ochrana vlastnického práva	74
4.6	Zánik vlastnického práva	75
4.7	Omezení vlastnického práva	75
4.8	Věcná práva k věcem cizím	85
4.8.1	Věcná břemena	85
4.8.2	Zástavní právo	86
4.8.3	Zadržovací právo	91
Kapitola 5		93
5	Dědické právo	93
5.1	Zásady dědického práva	95
5.2	Právní úprava dědického práva	95
5.3	Předpoklady dědění	96
5.3.1	Smrt zůstavitele	96
5.3.2	Existence dědictví	98
5.3.3	Právní důvod dědění	100
5.3.4	Způsobilý dědic	101
5.4	Dědění ze závěti	101
5.5	Dědění ze zákona	104
Kapitola 6		111
6	Odpovědnost	111
6.1	Právní odpovědnost v teorii práva	111
6.2	Právní odpovědnost v občanském právu	115
6.3	Preventivní dimenze občansko-právní odpovědnosti	116
6.4	Reparační dimenze občansko-právní odpovědnosti	118
6.5	Represivní dimenze právní občansko-právní odpovědnosti	120
6.6	Promlčení práva z občansko-právní odpovědnosti	120
6.7	Obecná právní odpovědnost v občanském právu	121
6.8	Odpovědnost za škodu způsobenou porušením právní povinnosti	121
6.9	Odpovědnost za škodu způsobenou provozní činností	124
6.10	Nesystémovost právní úpravy občansko-odpovědnosti v obč. zák.	125
6.11	Speciální právní odpovědnost v občanském právu	125
6.12	Odpovědnost za škodu způsobenou na věci, která je předmětem závazku	126

6.13	Odpovědnost za škodu způsobenou okolnostmi majícími původ v povaze přístroje nebo věci užitých ke splnění závazku.....	127
6.14	Odpovědnost za škodu způsobenou těmi, kdož nejsou schopni posoudit následky svého jednání.....	128
6.15	Odpovědnost za škodu způsobenou úmyslným jednáním v rozporu s dobrými mravy	130
6.16	Odpovědnost za škodu způsobenou provozem dopravního prostředku	130
6.17	Odpovědnost za škodu způsobenou provozem zvláště nebezpečným.....	132
6.18	Odpovědnost za škodu způsobenou na věcech vnesených nebo odložených	133
6.19	Odpovědnost za bezdůvodné obohacení	134
6.20	Odpovědnost v občanském právu mimo občanský zákoník.....	136
6.21	Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku.....	136
6.22	Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem	138
Kapitola 7		139
7	Obligační právo	139
7.1	Společné výklady	139
7.1.1	Pojem závazku	139
7.1.2	Vznik závazků.....	140
7.1.3	Změna závazků	142
7.1.4	Zajištění závazků.....	145
7.1.5	Zánik závazků.....	147
7.2	Typové závazkové vztahy	152
7.2.1	Kupní smlouva	152
7.2.2	Směnná smlouva	156
7.2.3	Darovací smlouva	156
7.2.4	Smlouva o dílo	157
7.2.5	Smlouva o půjčce.....	159
7.2.6	Smlouva o výpůjčce	160
7.2.7	Nájemní smlouva.....	161
7.2.7.1	Obecně o nájmu	161
7.2.7.2	Zvláštní ustanovení o nájmu bytu.	163
7.2.7.3	Nájem obytných místností v zařízeních určených k trvalému bydlení.....	167
7.2.7.4	Podnájem bytu (části bytu)	167
7.2.7.5	Nájem a podnájem nebytových prostor.	168
7.2.7.6	Podnikatelský nájem věcí movitých.	168
7.2.8	Příkazní smlouva.....	168
7.2.9	Jednatelství bez příkazu	170
7.2.10	Smlouva o úschově.....	171
7.2.11	Smlouva o ubytování	173
7.2.12	Smlouva o přepravě.....	174
7.2.13	Smlouva zprostředkovatelská.....	176
7.2.14	Vklady	177
7.2.15	Smlouva o sdružení	178
7.2.16	Smlouva o důchodu	180
7.2.17	Sázka a hra.....	181
7.2.18	Veřejná soutěž.....	182
7.2.19	Veřejný příslib.....	183
7.2.20	Cestovatelská smlouva	183
Kapitola 8		187
8	Rodinné právo	187
8.1	Prameny rodinného práva.....	187
8.2	Manželství	187

8.3	Vztahy mezi rodiči a dětmi	195
8.4	Výchovná opatření	197
8.5	Pěstounská péče	198
8.6	Určení rodičovství	199
8.7	Osvojení	201
8.8	Opatrovnictví	205
8.9	Výživné	205
Kapitola 9		208
9	Autorské právo	208
9.1	Duševní vlastnictví a autorské právo	208
9.2	Prameny autorského práva	209
9.3	Vztah autorského zákona k vybraným právním předpisům	211
9.4	Autor a jeho dílo	211
9.5	Vznik, trvání a zánik autorského práva	212
9.6	Dualismus práva autorského – majetková práva a osobnostní práva	213
9.7	Výjimky a omezení práva autorského	214
9.8	Ochrana autorského práva	215
9.9	Licenční smlouva	216
9.10	Zaměstnanecké dílo, školské dílo a dílo na objednávku	217
9.11	Počítačové programy a databáze	217
9.12	Práva související s právem autorským	218
9.13	Kolektivní správa majetkových práv	220
Literatura		223

Název: PŘEHLED ČESKÉHO OBČANSKÉHO PRÁVA

**Autoři: Doc. JUDr. Karel SCHELLE, CSc.
JUDr. Jana ČUHELOVÁ
JUDr. Jan HEJDA, Ph.D., LL.M.
JUDr. Radka MacGregor PELIKÁNOVÁ, Ph.D., LL.M., MBA
JUDr. Stanislav SÁDOVSKÝ, Ph.D., LL.M., MSc.
JUDr. Ilona SCHELLEOVÁ, Dr.
JUDr. Karel SCHELLE, jr., LL.M.
JUDr. Bc. Jaromír TAUCHEN, Ph.D., LL.M. Eur
JUDr. Jiří VEČEŘA, Ph.D., LL.M. Eur**

**Vydavatel: Východoeurópska agentúra pre rozvoj n.o.
Eastern European Development Agency n.o.
Za humnami 508/28
941 48 Podhájska, Slovenská republika**

Náklad: 100 výtisků

Počet stran: 224

Vydání: První

Formát: A5

Tisk: IRIS – Vydavateľstvo a tlač, s. r. o., Bratislava, Slovenská republika

Rok vydání: 2012

ISBN 978-80-970836-7-0
EAN 9788097083670

ISBN 978-80-970836-7-0
EAN 9788097083670